

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

КОМЕНТАР

на Работен документ на Комисията “Консултация относно бъдещата стратегия „ЕС 2020“

Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) е създадена със Закона за професионалното образование и обучение като самостоятелно административно звено към Министерския съвет на Република България за лицензиране на дейности в системата на професионалното образование и обучение, както и за координация на институциите, имащи отношение към професионалното ориентиране, обучение и образование. НАПОО е една от институциите, чрез които се реализира реформирането на системата за професионално образование и обучение в страната и хармонизирането на националните с общеевропейските политики в областта.

Работният документ на Комисията фокусира вниманието върху водещите приоритети, които следва да намерят израз в разработваните и прилагани публични политики на всички държави-членки в периода 2010-2020 година. Поетата инициатива е своеобразно продължение на постепенно утвърдили се на ниво ЕС “отворен метод на координация”, подчинен на идеята за обмен на добри практики между държавите-членки в името на една обща цел – икономическото и социално благосъстояние на европейските граждани.

Като акцентира върху ролята на принципа на партньорство и свързаните с него процеси на координация, консултации и сътрудничество, насочени към пълноценно отчитане на позициите на всички субекти, Комисията поставя три ключови политически въпроса:

- Създаване на стойност чрез основаване на растежа върху знанието;
- Повече възможности за хората в отворени за всички общества;
- Изграждане на конкурентоспособна, свързана и по-екологична икономика.

Тези три приоритета очертават политическата рамка на европейското сътрудничество в областта на икономиката, заетостта, образованието и обучението, изследванията и социалното включване за следващите десет години. Те са и политическата база за финансовите перспективи в периода 2013-2018 година, която трябва да намери отражение в националните 5-годишни цели на държавите-членки, политиките на сближаване (структурните фондове и по-специално Европейския социален фонд), програмата “Учене през целия живот”.

НАПОО изразява съгласието си с направения в документа анализ и новия подход, който извежда на преден план образованието и изследванията и цели “повече възможности за хората в отворени за всички общества”. Считаме, че избраният подход е адекватен, защото осигурява:

- Приемственост на “ЕС 2020” с идеите на Лисабонската стратегия (инвестиране в човешкия фактор), като отчита ограниченията и предизвикателствата в актуален и перспективен план;
- Обвързване на растежа с развитието на умения и компетентности, свързани с иновации в производството, повишаване на производителността, продуктивността и конкурентоспособността на предприятията;

- Извличане на ползи от глобализацията и взаимозависимостта на държавите и икономиките;
- Ориентираност към всички държави-членки, които са в различно положение и имат различни изходни позиции.

В световен план съществува богата теоретична и емпирична база в подкрепа на тезата, че повишаването на образователния статус на населението и утвърждаването на “апетита за учене”, като взаимно осъзната ценност от всички заинтересовани страни, е пътят към постоянно усъвършенстване на хората, повишаване на тяхната производителност и оттам към изграждането и функционирането на успешна икономика, основана на знанието. Убедени сме, че прилагането на образователната философия за “учене през целия живот” е от определящо значение за успешната реализация на формулираните приоритети. То следва да намира израз в непрекъснатото разширяване на кръга на желаещите да повишават и обновяват своята квалификация с цел намиране на подходяща трудова и професионална реализация. Ученето през целия живот е един от начините за успешен отговор на предизвикателствата на глобализацията, в чийто обсег неотменно е включен процесът на европеизиране на образованието и обучението в държавите-членки. *По тази причина считаме, че в бъдещата стратегия “ЕС 2020” развитието на ученето през целия живот, като ключов компонент на икономиката, основана на знанието и на социалното включване, е необходимо да бъде по-ясно и категорично открито с конкретни и измерими, от гледна точка на ефекта, мерки и действия. С още по-голяма сила това важи за кариерното ориентиране през целия живот, като съществен елемент на ученето през целия живот, което в този документ по наше мнение само имплицитно присъства.*

По-натък представяме конкретните си предложения по документа:

Първи приоритет - Създаване на стойност чрез основаване на растежа върху знанието

1. Предлагаме основната дефиниция на приоритета (стр. 5) да се допълни по следния начин:

“... като се използва потенциала на образованието, системите за придобиване, актуализиране и усъвършенстване на професионалната квалификация и преквалификация в посока формиране и развитие на компетентности, необходими за бъдещата по-интелигентна, по-екологична и по-конкурентоспособна икономика, изследванията и цифровата икономика”.

2. Мерките и действията за реализирането на този приоритет да се разширят в следните направления:

- *По-нататъшно реформиране на системите за професионално образование и обучение;*
- *Развитие на системите за учене през целия живот чрез разширяване на достъпа и разнообразяване на услугите по кариерно информиране и консултиране;*
- *Разширяване приложението на ИКТ в образователните и квалификационните системи.*

3. Посочените действия за подобряване качеството на университетите в Европа (стр. 6, абз. 1) – създаване на възможности всички млади хора в Европа да получат образование в други държави-членки с цел усвояване на нови знания и езици, както и придобиване на опит благодарение на живота и ученето в чужбина, изграждане на мрежи, нова фаза в съществуващите европейски програми, например, „Леонардо“ и др., *да бъдат адресирани и към лицата, които се обучават в системите за професионално образование и обучение и за учене през целия живот.*

Втори приоритет - Повече възможности за хората в отворени за всички общества

1. Като поддържаме изцяло основната дефиниция на приоритета (стр. 5), предлагаме текста да се допълни по следния начин:

Придобиването на нови умения, насърчаването на творчеството и иновациите, развитието на предприемаческия дух и гладкият преход от едно работно място или място за образование /обучение към друго ще имат ключово значение в един свят, който ще предлага повече работни места в замяна на по-голяма адаптивност.

2. Предлагаме мерките и действията за реализирането на този приоритет да се разширят в следните направления:

- *Разработването и внедряването на система от единни европейски стандарти за валидиране на компетентности и предишен опит;*
- *Създаване и развитие на европейска система за кариерно ориентиране през целия живот.*

Считаме, че посочените мерки са от ключово значение за ефективното организиране и подкрепа на преходите от образование и обучение към заетост, от едно работно място или място за образование /обучение към друго, от безработица към заетост и др. с потенциал да доразвият някои от мерките, приети по време на кризата, напр. работа на съкратено работно време, съчетана с обучение (стр. 7, абз. 1 и стр. 8, абз. 4).

3. Подкрепяме позицията, че уменията са ключовия елемент в икономическия и производствения ръст на Европа и в създаването на работни места. В тази връзка считаме, че е необходимо *създаването на европейска система за прогнозиране на потребностите от умения*, което ще подпомогне образователните и квалификационни системи в ориентацията им към бъдещето.

4. Предлагаме в абз. 2 на стр. 8 да се добавят мерки и действия за:

- *повишаване на заетостта*
- *осигуряване на заетост, която гарантира на хората, че няма да са бедни.*

Обща препоръка: Необходимо е преводът на български език на документи – предмет на публични консултации, да бъде по-прецизен, от гледна точка на съответната професионална терминология. Като пример в случая, можем да посочим формулировките на трите приоритета, текстовете във връзка с цифровата икономика и др.